

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

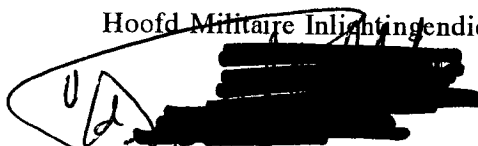
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/1298	01 juni 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 26/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

P.C. Kok
Commandeur

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/1298 d.d. 01 juni 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten *S*

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. ██████████ *S*

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ *S*

NL-HPMV NAVO-Brussel *S*

IMS/INT DIV, t.a.v. kol ██████████ d.t.v. HPMV *S*

INTERN:

HMID *S*
HACIV t.a.v. BCI *S*
HAI *S*
HMA *S*
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST/CO
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

26/95

(Afgesloten 011400B JUN 1995)

Conclusie/voorzicht

Pogingen van de internationale Contactgroep om de invloed van de Servische president Milosevic aan te wenden om de VN-gijzelaars in Bosnië-Herzegovina te bevrijden, zullen leiden tot versterkte "Joegoslavische" pleidooien voor opheffing van de sancties tegen het land.

De militaire spanningen in Bosnië-Herzegovina lopen verder op. De Bosnische regeringstroepen zeggen successen te hebben geboekt ten zuiden van Doboj, terwijl de Serviërs hun aanvallen op "Veilige Gebieden" hebben geïntensiveerd. Pogingen om met name Gorazde te veroveren kunnen niet worden uitgesloten.

Ondanks de samenwerkingsovereenkomsten tussen Bosnische Kroaten en Moslims blijven eerstgenoemden streven naar vergroting van hun autonomie. Een verdeling van Bosnië-Herzegovina tussen Serviërs en Kroaten blijft tot de mogelijkheden behoren.

Er is sprake van spanningen in de Macedonische regeringscoalitie, die zouden kunnen leiden tot verbetering van de posities van extreem-nationalistische partijen.

Bosnië-Herzegovina

De internationale Contactgroep heeft tijdens haar recente vergadering in Den Haag overeenstemming bereikt over een nieuwe poging om druk uit te oefenen op de Servische president Milosevic. Zij hoopt alsnog te bewerkstelligen dat "Joegoslavië" de grenzen van Bosnië-Herzegovina erkent. Zoals bekend was medio mei een soortgelijke poging mislukt, omdat Milosevic in ruil voor erkenning van de Bosnische grenzen een verdergaande verlichting van de internationale sancties tegen "Joegoslavië" eiste dan de Contactgroep bereid was toe te staan. Ook hoopt de Contactgroep Milosevic te kunnen bewegen additionele druk uit te oefenen op de Bosnisch-Servische president Karadzic om de VN-gijzelaars die de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) de afgelopen dagen hebben genomen, vrij te laten. Te verwachten is dat dit laatste voor de Servische president aanleiding zal zijn om zijn eisen nog

te verhogen. Kennelijk acht de Contactgroep dit geen beletsel voor een nieuwe benadering van Milosevic.

Bosnische media hebben gemeld dat de regeringsstrijdkrachten de afgelopen dagen aanzienlijke terreinwinst hebben geboekt in het Ozren-gebergte ten zuiden van Doboj, waar de Serviërs lange tijd een zeer dominante positie hebben ingenomen. De Bosnische berichten lijken te worden bevestigd door een oproep van de Bosnisch-Servische media aan Servische mannen om zich ter plaatse als vrijwilliger te melden. Indien de Bosnische regeringsstrijdkrachten in staat zouden zijn (grote delen van) het Ozren-gebergte te veroveren, zou dit hun moreel waarschijnlijk sterk verhogen. Bovendien zou de regio rond de oostelijke stad Tuzla beter te beschermen zijn tegen Servische artillerie-aanvallen.

Overigens heeft de VRS de afgelopen dagen zijn aanvallen op de "Veilige Gebieden" rond Sarajevo en Gorazde geïntensiveerd. Ten dele kan dit een reactie zijn op de Bosnische aanvallen elders in Bosnië-Herzegovina. Ook kan de leiding van de VRS van mening zijn dat de aanwezigheid van een groot aantal VN-gijzelaars in VRS-posities de kans op gewapend optreden van de kant van UNPROFOR of NAVO aanzienlijk verkleint. Zoals reeds eerder gemeld, heeft met name Gorazde een strategische ligging aan de rivier Drina en de belangrijkste aanvoerweg vanuit Servië naar zuid-Bosnië. Het is derhalve denkbaar dat de VRS opnieuw een poging zal doen (grote delen van) de enclave onder controle te krijgen.

In de "Joegoslavische" pers zijn artikelen verschenen waarin onder meer wordt ingegaan op de recente offensieve operaties van de VRS in de noordoostelijke enclave rond Orasje. In de genoemde artikelen wordt gesteld dat de VRS over onvoldoende middelen beschikt om gelijktijdig op een groot aantal fronten offensieve operaties uit te voeren. Daarom wordt voorspeld dat de VRS de aanvallen op Orasje binnen afzienbare tijd zal beëindigen. Dit zou worden gevolgd door Bosnisch-Servische aanvaarding van het voorstel van de Contactgroep voor een territoriale verdeling van Bosnië-Herzegovina.

Zoals bekend wordt de enclave rond Orasje tot op heden met succes tegen de Servische aanvallen verdedigd door Bosnische Kroaten met steun van Kroatische eenheden van de andere oever van de grensrivier Sava, waaraan deze enclave gelegen is. De huidige operaties zijn ingezet naar aanleiding van de Kroatische aanval op de Kroatische Sector West en vormen vermoedelijk ten dele een vergelding hiervan, al passen zij ook in het kader van het Servische streven naar verbreding van de zogenaamde "Posavina-corridor", de territoriale verbinding tussen de "Servische" gebieden in oost- en west-Bosnië, die ten zuiden van Orasje loopt. Gezien het feit dat de VRS, die naast een relatief tekort aan infanterie ook kampt met moreelsproblemen, door de Bosnische strijdkrachten op een groot aantal plaatsen onder druk wordt gezet, ligt het voor de hand dat de aanvallen op Orasje en omgeving inderdaad in intensiteit zullen afnemen. Dat de "Joegoslavische" pers van deze problemen melding maakt, houdt vermoedelijk vooral verband met de wrijvingen tussen Karadzic en Milosevic. Ook de voorspelling met betrekking tot eventuele aanvaarding van het plan van de Contactgroep door de Bosnische Serviërs moet in dit licht worden gezien; er is geen reden om aan te nemen dat deze aankondiging op waarheid berust.

Overigens zijn in de Kroatische pers berichten verschenen als zouden commando-eenheden van de VRS vorige week een (verijdelde) poging hebben gedaan in de enclave te infiltreren. Vermoedelijk zou een dergelijke operatie, indien die daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, vooral tot doel hebben de Kroatische zware wapens rond Orasje uit te schakelen, en mogelijk ook nieuwe bewijzen voor de aanwezigheid van reguliere Kroatische eenheden op Bosnisch grondgebied te verwerven. Inmiddels hebben Bosnisch-Kroatische zegslieden aan VN-waarnemers gemeld dat de VRS-eenheden de Kroaten hadden toegeroepen dat de "speciale eenheden" bij Orasje zijn teruggetrokken. Dit lijkt de meldingen van commando-operaties te bevestigen.

Volgens "Joegoslavische" persmeldingen zou de helikopter waarin de Bosnische minister van Buitenlandse Zaken Ljubijankic vorige week is neergeschoten, zijn bestuurd door een vlieger uit de Oekraïne. Bovendien zou de helikopter, van het type MI-8/HIP, zich ten tijde van het incident boven de Kroatische stad Slunj (Sector Noord) hebben bevonden. De aanwezigheid van een Oekraïense vlieger, indien bevestigd, kan erop wijzen dat de betreffende helikopter, die de Bosnische regering in overtreding van het wapenembargo tegen voormalige Joegoslavische staten heeft verworven, is aangeschaft in de Oekraïne, al is het evenmin uitgesloten dat de betreffende piloot als huurling in Bosnische dienst was. Onduidelijk is waarom de betreffende helikopter zich boven Kroatisch-Servisch grondgebied bevond.

Er zijn overigens aanwijzingen dat Ljubijankic zal worden opgevolgd door de huidige Bosnische ambassadeur bij de VN, Sacirbey. Hij geldt als een nauw medestander van Ljubijankic en diens voorganger, de huidige premier Silajdzic. Naar verwachting zou Sacirbey als minister van Buitenlandse Zaken, in tegenstelling tot zijn voorganger, wèl een sterk eigen stempel drukken op de Bosnische buitenlandse politiek. Bovendien zal het voor de Bosnische regering niet eenvoudig zijn een opvolger voor Sacirbey als VN-ambassadeur te vinden, die evenveel aanzien en invloed kan verwerven als Sacirbey.

Het "Joegoslavische" persbureau TanJug heeft gemeld dat zich "een groot aantal" islamitische vrijwilligers heeft aangesloten bij de eenheden van het voormalige presidiumlid Abdic, die bij Bihać strijd levert tegen Bosnische regeringstroepen. Het zou gaan om strijders uit verschillende islamitische landen, maar met name uit Soedan. TanJug beriep zich bij dit bericht op de radiozender van Abdic zelf, maar het is niet bevestigd. Op zich zou het opmerkelijk zijn dat islamitische vrijwilligers zich aan de zijde van Abdic in de strijd mengen, te meer daar juist Servische media voortdurend wijzen op het gevaar van islamisering van de tegenstanders van Abdic.

Een lokale Kroatische leider in het zuiden van Bosnië-Herzegovina heeft ten overstaan van leden van de EU-waarnemersmissie in het voormalige Joegoslavië verklaard dat "de republiek Bosnië-Herzegovina niet bestaat" en dat ook de Federatie tussen Bosnische Kroaten en Moslims geen praktische betekenis heeft. Volgens deze verklaring willen noch de Serviërs, noch de Kroaten deze Federatie. Slechts de Moslims zouden voorstander zijn van de Federatie, omdat dit de enige gelegenheid zou bieden op behoud van een multi-etnische eenheidsstaat. De betreffende Kroaat stelde dat de oplossing voor de conflicten in Bosnië-Herzegovina in werkelijkheid is gelegen in een confederatie van de Bosnisch-

Kroatische republiek (Herceg-Bosna) met Kroatië en van de Bosnisch-Servische republiek met "Joegoslavië".

Hoewel zowel Herceg-Bosna als Kroatië formeel streven naar confederatie van de Federatie met Kroatië, zoals voorzien in de akkoorden van Washington, heeft het er alle schijn van dat bovengenoemde uitspraken een juistere weergave zijn van de daadwerkelijke Kroatische doelstellingen. Er zijn al geruime tijd sterke aanwijzingen dat het Kroatische bewind slechts onder sterke buitenlandse diplomatieke druk heeft ingestemd met de akkoorden van Washington. Ook laten de Bosnische Kroaten geen feitelijke invloed van Moslims in Herceg-Bosna toe en maken zij nog geen aanstalten om de instellingen van die republiek op te heffen ten gunste van die van de Federatie, ondanks het feit dat hierover begin april nog overeenstemming met de Moslims is bereikt. De genoemde uitspraken zijn met name ook van belang omdat zij een nieuwe indicatie vormen voor gelijksoortige opvattingen van (Bosnische) Serviërs en Kroaten over een de facto verdeling van Bosnië-Herzegovina, ten koste van de Moslims.

Op een onder Liberiaanse vlag varende koopvaardijship in de Adriatische Zee is een tank van het type T-72 ontdekt, waar de vrachtbrief slechts rijst vermeldde. Kennelijk betrof het hier een poging het embargo op wapenleveranties aan de voormalige Joegoslavische deelstaten te omzeilen. Hoewel de gezagvoerder van het betreffende schip zei op weg te zijn naar Slovenië, is niet uitgesloten dat de tank uiteindelijk voor een andere bestemming was bedoeld. In dit verband is vermeldenswaard dat de tank afkomstig lijkt te zijn uit Maleisië. Dit land heeft reeds herhaaldelijk belangrijke financiële steun verleend aan de Bosnische regering. Ook waren er in het verleden aanwijzingen dat het land het wapenembargo op Bosnië heeft omzeild, onder meer via de in Bosnië-Herzegovina aanwezige Maleisische UNPROFOR-militairen. Het is dan ook denkbaar dat ook de aangetroffen T-72 uiteindelijk zijn weg had moeten vinden naar de Bosnische regeringstroepen, bijvoorbeeld doordat het Liberiaanse schip heimelijk een Kroatische haven zou hebben aangedaan.

Kroatië

De speciale VN-afgezant voor de mensenrechten in het voormalige Joegoslavië, Mazowiecki, heeft gesteld over bewijzen te beschikken dat tijdens de recente Kroatische operaties in Sector West burgers zijn gedood zonder dat daarvoor een militaire rechtvaardiging bestond. Ook heeft hij aanwijzingen voor het plunderen of vernielen van Servische huizen. Hij onderstreepte echter dat het om relatief kleinschalige incidenten ging. Hoewel de meeste Serviërs inmiddels uit Sector West zouden zijn gevlucht, zei Mazowiecki van de Kroatische autoriteiten garanties te hebben ontvangen dat de betreffende Serviërs het recht hebben om terug te keren en het Kroatische staatsburgerschap aan te vragen.

Er zijn inderdaad geen aanwijzingen voor grootschalige vervolgingen van Serviërs in Sector West tijdens en na de Kroatische operaties in dat gebied. Waarschijnlijk houdt dit met name verband met het feit dat de Kroatische regering ten opzichte van zowel de internationale gemeenschap als de gematigde Serviërs in de overige Sectoren wil illustreren dat een vreedzame herintegratie van de "Servische" gebieden in het Kroatische staatsverband tot de mogelijkheden behoort. Overigens sluit dit natuurlijk

geenszins uit dat individuele Serviërs die verantwoordelijk zijn voor eerdere schendingen van rechten van Kroaten, alsnog vervolgd zullen worden.

Macedonië

De Liberale Partij, een van de drie partijen die de Macedonische regeringscoalitie vormen, heeft de Macedonische minister van Financiën ervan beschuldigd overheidssubsidies te hebben verduisterd ten gunste van zijn eigen partij. In verband daarmee heeft de leiding van de Liberale Partij gedreigd de coalitie te verlaten; voor haar komende partijcongres heeft zij vertegenwoordigers uitgenodigd van een aantal oppositiepartijen, waaronder de extreem-nationalistische VMRO-DPMNE. Zoals bekend boycotten vertegenwoordigers van de etnisch-Albanese en Macedonisch-nationalistische partijen (waaronder VMRO-DPMNE) het zeven maanden geleden gekozen parlement. Een kabinetscrisis zou echter kunnen leiden tot nieuwe verkiezingen, waardoor de meer extreem georiënteerde partijen hun positie zouden kunnen verbeteren. Daardoor zouden de bestaande etnische spanningen in Macedonië, die onder meer samenhangen met de economische crisis in het land, verder kunnen toenemen.